

Regeringen, Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar gällande (SOU 2022:6) Hälsa- och sjukvårdens beredskap – struktur för ökad förmåga

Er beteckning: S2022/01247

Inledning

Länsstyrelsen ser mycket positivt på att frågan om hälso- och sjukvårdens beredskap utretts grundligt och ser att de förslag som utredningen lägger fram, och dess efterföljande politiska behandling, kommer att stärka vårt sjukvårdssystem i kris och krig. Länsstyrelsen har valt att i sitt svar fokusera på de områden där utredningens förslag berör vår verksamhet och vårt intresseområde inom beredskapssystemet.

Synpunkter och förslag

Beredskapsråd

Länsstyrelsen tillstyrker behovet av ett beredskapsråd på hälso- och sjukvårdsområdet. Länsstyrelsen anser dock att beredskapsrådet även ska ha representation från civilområdena och/eller de enskilda länsstyrelserna.

Länsstyrelserna har genom sitt förberedande arbete i länet kring krisberedskap och höjd beredskap och det uttalade geografiska områdesansvaret mycket goda kontakter med landets kommuner och övriga relevanta regionala aktörer. Dessa relationer är av betydelse för att rådets verksamhet ska ge önskad effekt och bidrar även till viktig förståelse för skillnader i regionala förhållanden.

Länsstyrelserna och de nyligen beslutade civilområden har dessutom etablerade kontakter med Försvarsmakten på andra viktiga områden än de som rör Försvarsmaktens hälso- och sjukvårdsverksamhet. Dessa kunskaper och förståelse för Försvarsmaktens planering och dess effekt på civilsamhället utgör ett viktigt underlag för beredskapsrådets verksamhet.

Ledning och hjälp

Utredningen argumenterar för att beslutsmandatet för omflyttning av sjukvårdsresurser i de fall kommuner och regioner inte klarar av att hantera prioritering och fördelning av vårdresurser i en krissituation eller under höjd beredskap själva bör läggas direkt på Socialstyrelsen. Det är riktigt att Socialstyrelsen har högre hälso- och sjukvårdskompetens än enskilda länsstyrelser och de kommande civilområdeskanslierna. Den typ av prioriteringar och den situation i vilka de kan komma att vara nödvändiga kräver en omfattande operativ förmåga och beslutsunderlag inte bara från sjukvården utan även från samhällets övriga krisaktörer. En omfattande krissituation inom sjukvården påverkar, oberoende av orsak, samhället i sin helhet och samordning mellan samtliga krisaktörer måste därför ske. Erfarenheterna från pandemin visar med tydlighet vilken omfattande samhällspåverkan ett sjukvårdssystem i kris medför.

I detta sammanhang kan inte betydelsen av samlad och analyserad regional information från länsstyrelsernas krisledningsstaber eller civilområdenas kanslier nog understrykas. Socialstyrelsen bör därför ha skyldighet att rådgöra med berörda länsstyrelser och civilområden i samband med sådana prioriteringsbeslut samt dela lägesbildsinformation med dessa.

Utredningens förslag att centralisera de aktuella besluten till Socialstyrelsen kan vidare hamna i konflikt med tanken att det svenska förvaltningssystemet ska kunna fungera decentraliserat i en kris eller under höjd beredskap. I en situation med kraftigt störda kommunikationer t.ex. vid omfattande haverier inom elektroniska eller inom strömförsörjningen, i fredstid såväl under krig, förväntas kommuner och regioner att samverka kring sin respektive länsstyrelse och civilområdeskansli. Saknas då möjligheten att på denna nivå att fatta beslut om prioritering och fördelning av vårdresurser i en krissituation eller under höjd beredskap så kan effektiviteten i systemet att bli lidande. Utredningen bör i sitt förslag även beakta en sådan situation.

Sjukvårdens förmåga att hantera CBRN-händelser

Länsstyrelsen anser att den särskilda rekommendation kring utrustning och beredskap som utredningen föreslår ska åläggas kärnkraftslänen även ska gälla för de regioner som omfattas av de nyligen införda planeringszonerna kring landets kärnkraftverk. Dessa regioner kommer sannolikt att belastas hårdare och ställas inför mer utmanande CBRN-händelser än övriga i händelse av en kärnteknisk olycka. Kronobergs planering på området utgår till exempel från en omfattande inrymning och inkvartering från det drabbade kärnkraftslänet.

Allmänna synpunkter

Utredningen använder på några ställen begreppet ”blåljusaktör” och liknande beskrivningar. Detta uppfattar länsstyrelsen som ett internt begrepp inom polis, räddningstjänst och ambulansverksamhet och som inte språkligt passar i en offentlig utredning. Andra skrivningar bör övervägas.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med försvarsdirektör Max Hector som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Malin Almqvist medverkat.